

BOEKBESPREKING

Dr. med. dent. Hans Joachim Tholuck, Director der Städtischen Schulzahnklinik in Frankfurt. *Die Behandlung der Milchzähne*. Verlag von Herman Meusser, Berlin 1929. Preis geb. R.M. 7.80.

Eén zwaluw maakt nog geen zomer en één artikel over kindertandheelkunde nog geen kinderspecialiste. Maar daarom wil ik toch met genoegen een nieuw boekje op dit gebied aankondigen.

Daar is dan eindelijk toch weer eens een teken, dat langzamerhand meer aandacht besteed wordt aan het melkgebit. Weliswaar heeft Tholuck een voortreffelijk voorgangster op dit gebied: Evangeline Jordon met haar *Operative Dentistry for Children*, maar dit boekje mag er ook wezen!

Het beschrijft in 14 hoofdstukken de volledige behandeling van het melkgebit, na in de inleiding met nadruk gewezen te hebben op de noodzakelijkheid ervan. Nooit genoeg kan inderdaad de aandacht hierop gevestigd worden! En wanneer men eenigszins bekomen is van de duizeligheid, die al de specialité's met wijdgedrukte letter opwekken — men kan zien, dat het boekje komt uit het land van de chemische industrie — dan leest men met plezier en vindt er zeker iets van zijn gading.

In zijn bewonderenswaardige ijver-gepaard aan groote belezenheid — om geheel en al ieder medicament tot zijn recht te laten komen en geen onderdeelje over te slaan, gaat de schrijver weleens een beetje te ver. Op de paar eerste bladzijden vond ik al 20 verschillende geneesmiddelen aanbevolen. Daarna raakte ik de tel kwijt, om in het hoofdstuk over de pulpabehandeling weer met moed te constateeren, dat er minstens 12 aanbevolen wortelpasta's opgegeven worden. Men moet zooals ook op andere plaatsen in het boekje een keus doen uit de vele methoden, die de naarstige schrijver bijeen heeft gebracht. Maar uit alles spreekt de groote liefde van den schrijver voor zijn onderwerp en zijn kennis, die gelukkig leidt tot de erkenning: lang leve de melktand.

Daar wordt dan achtereenvolgens beschreven in ruim 100 bladzijden met bijvoeging van 20 afbeeldingen meest naar Kantorowicz, het onderzoek van het melkgebit zoowel voor den school- als voor den particulieren tandarts; het voorkomen van pijn bij de behandeling, waarbij zeer juist de psychische zijde belicht wordt en vooral uitvoerig de medicamenteuse. Deze is echter veel te gecompliceerd voor de melktanden, waarbij men toch zeker in de eerste plaats naar eenvoud streeft.

Een aardig hoofdstuk is dat over het drooghouden van het arbeidsveld, alleen ontkwam ik niet aan een licht voorhoofdfronsen bij het lezen over het gebruik van te injecteeren atropinpraeparaten ter beïnvloeding van te overvloedige speekselafscheiding; zeker zijn toch nadeelige gevolgen niet altijd uit te sluiten, zelfs al is een van de symptomen — een versnelde pols — niet altijd waarneembaar.

Dan volgen een paar hoofdstukken pathologie; de caries van het melkgebit en de hypoplasiën, waarbij gewezen wordt op het snelle verloop van de melkcaries met betrekkelijk geringe pijn gepaard. Vele regels worden ook gewijd aan de prophylaxe, zoowel voor de zwangere en zoogende vrouw als voor de zuigeling en de kleuter.

Hierna zijn aan de beurt de techniek van het vullen, de door-drenking van de melktand met de verschillende samenstellingen van nitras argenticus, de pulpitis, gangraen, extractie, die, ik wees er al op, in de practijk van den schrijver, tot mijn vreugde een zeer kleine rol speelt; zie blz. 71: erst als letztes Mittel kommt die Extraction des Milchzahnes in Frage.

Eén vraag nog: hebben de Deutsche kindertjes werkelijk zooveel harder huid dan de Hollandsche? Onder mijn patientjes was er geen een die een bestraling met de Solluxlamp kon volhouden gedurende 30 minuten op 15 c.M. afstand en een tweede van 45 minuten bij 10 c.M. Op 35 c.M. afstand gedurende 10 minuten is al rijkelijk lang en voldoende voor de therapeutische werking.

Volgt nog de behandeling van het trauma, de onregelmatigheden bij doorbraak en plaatsing, waarbij we ook dankbaar kunnen zijn voor de aandacht gegeven aan het voorkomen door voeding, bestraling, ademhalingsgymnastiek, hygiene, bestrijding van slechte gewoonten.

Het voortreffelijk besluit van het boekje vormt de bespre-

king van de melkgebitsverzorging, waarbij ik een kleine opmerking heb: een kind van 2 jaren is nog minder in staat z'n tandjes behoorlijk te poetsen dan z'n oortjes te wasschen. Hoeveel volwassenen zondigen niet al tegen de regels van de toothbrush-drill?

Het is niet alleen vanwege de belangrijkheid van het onderwerp, maar ook zeker niet in de laatste plaats uit waardeering voor den arbeid van Tholuck, dat ik meende zooveel plaatsruimte te mogen innemen voor de bespreking van dit boek, dat zonder twijfel zijn wensch in vervulling zal doen gaan: dat het er toe moge bijdragen de afkeer van de collegae tegen de melktandbehandeling te doen afnemen en — verdwijnen!

LINE DE BEER—VAN ESSEN.

Klinische Zahnheilkunde. Ein Lehrbuch von Prof. Dr. Alfred Kantorowicz. Derde druk. Eerste deel. Uitgave Hermann Meusser, Berlijn. Prijs: R.M. 48,—.

„Bücher schreiben ist leicht, es verlangt nur Feder und Tinte und das geduld'ge Papier. Bücher zu drucken ist schon Schwerer, weil das Genie sich erfreut unleslicher Handschrift. Bücher zu lesen ist noch schwerer, von wegen des Schlafs. Aber das schwierigste Werk, dasz ein sterblicher Mann bei den Deutschen Auszuführen vermag, ist: zu verkaufen ein Buch.“

Met deze, den geest des schrijvers weerspiegelende, dichtregelen leidt Prof. Kantorowicz het voorwoord van dezen nieuwen druk in. Inderdaad, wanneer men de penne- vruchtbaarheid der Duitsche auteurs op tandheekkundig gebied als maatstaf neemt, dan moet het bevallen van een boek — voor een docent althans — geen inspannend karwei zijn. En wat het — zoo gezegd — moeilijkste deel van deze gynaecologische verrichting betreft, het bevallen aan, ergo het verkoopen van een boek aan het tandheekkundige publiek, ook dat schijnt nogal mee te vallen. Uitgevers mogen geacht worden geen filantropen te zijn en niet van de liefde voor de tandheekkunde alleen bij voortdoring ietwat behagelijk te kunnen leven. Dus ligt de conclusie voor de hand, dat de aan naartige collaboratie van schrijvers en uitgevers ontvlietende

stroom van nieuwe en vernieuwde uitgaven bij machte is alle hinderissen van financieelen aard zonder kennelijke moeite te nemen. Zoodat het voorshands geen zin heeft zich over het lot van tandheelkundige werken en derzelve verwekkers zorgen te maken. Wanneer men ziet dat na de eerste verschijning van bovengenoemd werk vijf jaar geleden, de behoefte aan een derde oplaag tot uitdrukking is gekomen in een splitsing in twee deelen, waarvan het eerste thans op de schrijftafel is neergelegd, dan blijkt wel duidelijk dat aan de wonderbaarlijke productie in 't algemeen een niet minder sterk absorptievermogen gepaard gaat. Dat de veelzijdige auteur zulk een succes met dit — waarlijk niet zijn eenige! — werk oogst is, voor wie zijn stofbehandeling en stijl kent (en dat is praktisch elke lezer van eenig tijdschrift), geen verrassing. Zijn ondubbelzinnig stellingnemen en glasheldere schrijfrant, zijn maling aan heilige huisjes, waarvan de nieuwbouw in de gesproken en de geschreven tandheelkunde de onbewoonbaar-verklaring ruimschoots overtreft, maakt dat de practicus die in de nuchtere werkelijkheid zijn weg moet banen, hem gaarne als leidsman aanvaardt, wijl hij niet het onmogelijke verlangt en zoo noodig een hart onder den riem weet te steken.

Het karakter van een dusdanig leerboek der geheele tandheelkunde stelt een zekere beknoptheid als eisch, een samenvattende behandeling der talrijke onderwerpen, wil men niet in het kaliber der handboeken verzeild geraken. Die kunst is de zeldzaam veelzijdige auteur volkomen meester. Vooral de vraagstukken die in de laatste jaren in het brandpunt der belangstelling zijn geplaatst (b.v. parodontose, orale sepsis, etc.) zijn in een zoodanigen vorm verwerkt, dat een overzichtelijk geheel in klein bestek is tot stand gekomen, waarin ook de practicus zonder moeite zal thuis geraken.

De veranderde inzichten en opvattingen, die het aspect van menig onderwerp geheel hebben gewijzigd, zijn — door den critischen zin des auteurs gezeefd, daarin tot op den huidigen dag a. h. w. verwerkt, zoodat de man van de praktijk, die de tijdschriftliteratuur niet ten volle kan bijhouden in dit leerboek een bron van up-to-dato informatie vindt.

Een opsomming van het gebodene kan kwalijk een voorstelling geven van wat dit boek aan klinische tandheelkunde bevat. Er zij dus volstaan met de vermelding, dat in het eerste gedeelte de propaedeuse (anatomie en physiologie der mondholte en tanden) is behandeld, waarna in het tweede deel de algemeene pathologie en chirurgie en de speciale pathologie in al haar schakeeringen tot uitbeelding ge-

bracht is. Het derde en laatste is dan aan de ziekten der tanden en hun behandeling gewijd.

In het naderhand te verschijnen tweede deel zullen, naar den inhoud der vorige uitgave te oordeelen, de prothetiek en orthodontie en de grensgebieden der tandheelkunde aan de beurt komen.

Wie van den inhoud van het eerste deel heeft kennis genomen, zal aan het succes van dezen derden druk in belangrijk omgewerkten vorm niet twijfelen!

B.

C. *Rumpel*. Kliniek der modernen zahnärztlichen Prothese. 2e druk. (Meusser, Berlijn; 80 p.p., 61 fig., geb. 9 R.M.).

Dit boekje hebben wij bij de verschijning van den eersten druk reeds aanbevolen en kunnen niet anders dan deze aanbeveling hier herhalen. In het algemeen heeft Rumpel zijn systematische indeeling verbeterd en de uitgever deze door geschiktere letterkeuze beter tot haar recht laten komen. Natuurlijk is bij een conscientieus auteur als Rumpel een tweede druk ook in meer dan een détail een verbeterde uitgave.

B. R. BAKKER.